

YTTRANDE

2009-01-20

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Möjlighet att leva som andra – ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning

För följande kapitel har Umeå inga invändningar kring de förslag som LSS-kommittén lämnat:

- *Kapitel 4.1 Behövs LSS som rättighetslag?*
- *Kapitel 4.2 LSS – en lag om sociala tjänster*
- *Kapitel 4.3 Vilka syften och mål ska lagen ha?*
- *Kapitel 6.6 Tillsyn och kontroll*
- *Kapitel 7.2 Insatser i annan kommun*

Umeås synpunkter på slutbetänkandet

Kapitel 4.4 Personkretsen

Umeå har inga invändningar kring att nuvarande personkretsar även gäller framledes och med de förtydligande som lämnats.

Lagstiftningen har dock kvar ett gammalt tänk från omsorgslagen där diagnos är tillräckligt för personkretstillhörighet för 1 och 2. För personkrets 3 a och 3 b ska däremot tre kriterier vara uppfyllda för att tillhöra personkrets för LSS-insats d v s ej baserat på diagnoser.

Det bör också uppmärksammas konsekvensen av att en generell gräns vid 65 år införs för nybeviljande av insatser. För brukare som hinner få personlig assistans, boendestöd eller särskilt boende enligt LSS bara dagar före sin 65 års dag behåller stödet efter fyllda 65 år. Däremot en person som hinner fylla 65 år beviljas hemtjänst eller särskilt boende med stöd av SoL. För SoL-insatser gäller maxtaxa som kan innebära en avgift för vård och omsorg med 1640 kr/månad, medan service och omvårdnad är avgiftsfri vid LSS-insats. Det betyder för enskilda personer avsevärd skillnad i ekonomi, som skulle kunna undvikas om maxtaxa gällde för båda lagstiftningarna.

Kapitel 4.5 Ett barnperspektiv i LSS

Umeå stödjer till fullo de förslag som anges under detta kapitel. Här är det viktigt att uppföljning av registerkontrollen i så fall sker kontinuerligt och inte enbart vid anställningen. Förändringar kan ske över tid.

Registerkontrollen skulle även kunna införas för personer som ska arbeta som personliga assistenter åt vuxna.

Det bör förtydligas hur punkten -- ”barns inställning ska klarläggas och hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av ålder och mognad”-- praktisk kan hanteras i handläggningen om föräldrars vilja krockar med barnet/ungdomens. Flera insatser enligt LSS riktar sig till föräldrarna i avlastningssyfte.

Kapitel 5. Huvudmannaskap för stöd och service

Kommittén har på ett förtjänstfullt sätt redovisat de för- respektive nackdelar som kan finnas kring olika tänkbara huvudmannaskapsförhållanden. Slutsatsen är dock att staten enbart blir huvudman för all personlig assistans, även om en större förändring inte ses som utesluten på längre sikt.

Denna etapp skapar tydlighet i ansvar kring beslut och finansiering av personlig assistans. Ur medborgarsynpunkt kan det dock upplevas till nackdel att ha Försäkringskassan som beslutsfattare eftersom den inte är organiserad med samma lokala förankring som kommunen.

För små kommuner i riket kan en person som beviljas LSS innebära svårighet att få en budgetprocess i harmoni då enbart ett fåtal ärenden kan göra att hela budgeten faller. Det är därför viktigt att synpunkter från dessa remissinstanser särskilt beaktas i frågan om huvudmannaskap för LSS. Umeå kommun stödjer därför SKL:s synpunkter kring huvudmannaskapsfrågan.

Kapitel 6.2 Reglering och ansvar

Umeå ser det som en framgång att LASS upphävs och att tillämpliga delar av lagen inarbetas i LSS.

Umeå har i tidigare remissvar bl a uttalat att samtliga assistansanordnare/-arbetsgivare borde behandlas lika och ha sitt fulla arbetsgivaransvar dvs kommunen borde inte vara betalningsansvarig för enskilda anordnares sjuklön. Umeå ser därför med tillfredsställelse att arbetsgivare framöver behandlas lika.

Umeå är dock tveksam till förslaget om att en ny regel ska införas i LSS som gör det möjligt att kommunen även fortsättningsvis förväntas utföra assistans i väntan på att Försäkringskassan tar beslut.

Förslaget visar på ett misstroende till Försäkringskassans möjlighet att klara snabb handläggning (*kvalitetsfråga för brukaren*)

Varför inte istället ställa samma krav på Försäkringskassan som på kommunerna att snabbt handlägga ärenden. Förslaget i betänkandet är en nödlösning och skulle inte behövas om Försäkringskassan har rutiner för snabb handläggning.

Kapitel 6.3 Behov

Kommitténs förslag under detta avsnitt har en ambition av att förtydliga vilka som omfattas av personlig assistans, vilket i sig är vällovligt ur bl a rättsäkerhetssynpunkt. Med en begränsning av målgrupp finns dock en uppenbar risk för ”övervältring” av beslut till andra insatser inom LSS eller SoL och därmed uppstår kostnader hos kommunen.

Med förskjutning mot att personer både kan behöva beslut enligt LSS och SoL för att få sina tidigare behov tillgodosedda innebär det också en kostnadsökning för den enskilde eftersom maxtaxa gäller för SoL-insatser.

Av det skälet vore det önskvärt att maxtaxa gällde både för SoL och LSS – insatser (*se avsnitt 4.4*)

Kapitel 6.4 Utförande och kvalitet

Umeå har inga invändningar mot de förslag som lagts under detta avsnitt dock med nedanstående reflexion

I första punkten på sidan 477 ”Uppdraget att anordna personlig assistans för barn och ungdom ska omfatta ett ansvar för att insatsen utformas så att deras växande och frigörelse främjas och att verka för att anhöriga får det stöd som de kan behöva i sin roll som personlig assistenter....”

Frigörelsen skulle underlättas om det endast i undantagsfall var möjligt att anställa föräldrar som personliga assistenter.

Kapitel 6.5 Ersättning

Förslaget om att införa differentierad ersättning beroende på när på dygnet insatsen utförs ger bättre rättvisa mellan utförare såtillvida att den utförare som gör insats på ob-tid får bättre betalt.

Risk finns dock att Försäkringskassan har bedömt att stödbehovet finns under dagtid (ej ob-tid), men brukaren väljer att få sin assistans vid tidpunkter när assistenten är berättigad till ob-ersättning.

Här måste det finnas ett enkelt system som gör att ersättningsnivån snabbt kan ändras om brukaren väljer annan tidpunkt för service än vad som framgår av beslutet från Försäkringskassan om ersättningsnivå.

Umeå vänder sig emot det förslag som innebär att övriga kostnader enbart ska räknas upp med nettoprisindex. Förändringen innebär en förlust i storleksordning 6-7 kr/timme, vilket inte kan anses acceptabelt.

Umeå liksom många kommuner i landet har tidigare påtalat att nuvarande ersättning inte täcker de kostnader som löne- och anställningsavtal ställer krav på kommunala utförare. Kommunen har exempelvis fått satsa egna medel för att

möjliggöra rimliga arbetspass nattetid eftersom nuvarande konstruktion för Försäkringskassans beräkning av tid nattetid inte är förenlig med arbetstidsavtal.

Även Sveriges kommuner och landsting har årligen framfört synpunkter kring uppräknig av assistansersättningen. En försämring av prissättning för övriga kostnader anser vi därför inte godtagbar, särskilt med tanke på att ett flertal av ingående poster avser lönekostnader för exempelvis ledning och administrativ personal.

Kapitel 7.1 Övergripande frågor om kvalitet och kostnader

Inga invändningar mot förslagen i detta kapitel. Positivt att det tydliggörs att lag om valfrihetssystem (LOV) också är avsedd att omfatta kommunala LSS-insatser. Umeå påtalade vid remissvaret över LOV att det inte tydligt framgick om den även omfattade LSS-insatser.

Kapitel 7.3 Insatser med beslut om boende

Umeå tycker det är bra att insatsen boende för vuxna delas upp i tre olika insatser och därmed i tre lagparagrafer.

Däremot anser vi det vara olyckligt att det gamla begreppet bostad med särskild service som omfattade gruppboende respektive serviceboende i den nya lagen benämns gruppboende respektive bostad med särskild service vuxna. Det vore mera logiskt att benämna boendeformerna och lagparagraferna för gruppboende respektive serviceboende.

Boendeformen *särskilt anpassad* bostad anser vi bör utgå som insats. Den insatsen är lika otydlig som den varit tidigare.

I övrigt inga invändningar mot förslagen i detta kapitel.

Kapitel 7.4 Stöd och service i ordinärt boende

Under detta kapitel lanseras en ny insats enligt LSS nämligen *personlig service med boendestöd*. Samtidigt tas insatsen ledsagarservice bort.

Den nya insatsen ska ses som en tidsbunden hemtjänst dvs kärnan i insatsen är serviceuppgifter och personlig omvårdnad som ingår i hemtjänsten. På sidan 632 framgår dock att den nya insatsen inte täcker omfattande stödbehov vid aktiviteter utanför bostaden exempelvis förvärvsarbete eller längre resor.

Erfarenheten från personlig assistans enligt LSS och ledsagarservice är att domstolarna i allt ökande takt har ställt sig mycket positiva till sökande som begärt dessa insatser i samband med semesterresor inom och utom landet. Det nya lagförslaget innebär således en försämring för brukarna att kunna få dessa insatser utifrån en rättighetslag.

För kommunen innebär förslaget en uppenbar risk att få kostnadsökningar inom SoL-området eftersom insatsen är begränsad till 40 tim/v och inte avser längre resor.

Det måste därför tydliggöras i vad mån det förväntas att SoL ska täcka längre resor eller om avsikten är att i det goda livet ingår inte längre resor.

Umeå ställer sig också frågande kring vilka ur personkretsarna som kan förväntas omfattas av stödet. För personkrets 1 och 2 kan sannolikt insatsen kunna vara ett alternativ framför beslut om boende, vilket får anses vällovligt.

För personkrets 3a och 3b där samtliga av nedanstående kriterier ska vara uppfyllda kring funktionshindret

- Vara stort och varaktigt
- Förorsaka betydande svårigheter i den dagliga livsföringen.
- Vara i omfattande behov av stöd och service.

Umeås uppfattning är att ett omfattande behov bör kännetecknas av ett hjälpbehov flera ggr/dag vilket innebär att insatsen borde ha en lägsta tidsåtgång och där frågan kan ställas *"hur många timmar ska man anses behöva för att tillhöra personkrets 3 a och b och vara berättigad till insatsen"*.

Umeå anser därför att det är viktigare att det anges ett golv för att kunna erhålla insatsen för att tydliggöra för vilka hemtjänst enligt SoL ska gälla respektive boendestöd enligt rättighetslagen LSS. Golvet är viktigare att tydliggöra än ett tak.

Taket om 40 tim/vecka sätter ekonomisk gräns för vad som kan beviljas via LSS, men innebär för personer som behöver mer att tillägget får ges via SoL-beslut. Umeå vänder sig emot att förslaget kommer att innebära administration både inom SoL och LSS för att åstadkomma stöd och service. Genomförs detta vore det önskvärt att all dokumentation för en person kunde ske i ett system dvs att SoL och LSS kan hanteras samordnat. Det skulle också underlätta arbetet med genomförandeplaner i verkställighet.

Med föreslagen konstruktion finns uppenbar risk för att samma diskussion uppkommer mellan personlig assistans och boendestöd som mellan dagens personlig assistans enligt LSS respektive LASS.

För personer i bostad med särskild service som tidigare kompletterat sitt boendestöd med ledsagarservice kvarstår möjligheten att komplettera beslutet med boendestöd alternativt ledsagning med SoL-beslut. Således en uppenbar risk för samma administration som tidigare och en otydlighet kring vad som förväntas ingå i boendebeslutet.

Vidare får det ekonomisk konsekvens för den enskilde om SoL-beslut tillämpas eftersom här gäller maxtaxa.

Kapitel 7.5 Sysselsättning

Umeå positiv till att daglig verksamhet utvidgas till gruppen psykiskt funktionshindrade.

Det är dock olyckligt ur rättvisesynpunkt att en rättighetslagstiftning inte omfattar samtliga personkretsar. Vidare anser vi det viktigt att det sker en bedömning av arbetsförmågan som underlag för planering av lämpligt arbete.

Med rättighetslagstiftningen finns samtidigt en risk att den i sig skapar inlåsningsseffekt såtillvida att funktionshindrade hänvisas till daglig verksamhet istället för att erbjudas arbete på öppna marknaden. Det vore önskvärt att det fanns en öppen arbetsmarknad för funktionshindrade som inte är så konjunkturkänslig. Vidare är det viktigt att det finns möjlighet till tjänster med lönebidrag.

Kapitel 7.6 Personligt stöd och individuell planering

Under denna punkt instämmer Umeå i de synpunkter som Ellinor Englund lämnat i sista avsnittet på sidan 747 kring kontaktperson.

Framtagandet av detta remisvar har gjorts tillsammans med företrädare från verksamhetsansvariga i kommundelarna Holmsund, Sävar, Hörnefors samt inom Socialnämndens ansvarsområde. Arbetsutskottet har även utsett en från alliansen och en från socialdemokraterna för medverkan i utformningen av yttrandet.

Lennart Holmlund
Kommunstyrelsens ordförande

Jan Björinge
Stadsdirektör